

Планування навчально-виробничого процесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Схвалено навчально-методичною радою Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області (протокол № 3 від 29.06.2023)

Укладачі:

- **Віктор СКИБА**, заступник директора з методичної роботи Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
- **Єлизавета ЯЩЕНКОВА**, методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Рецензенти:

- **Наталія САМОЙЛЕНКО**, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області, кандидат педагогічних наук
- **Наталія МИГУН**, заступник директора з навчально-виробничої роботи ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»
- **Тетяна ГРЕЧАНІЧЕНКО**, заступник директора з навчальної роботи ДНЗ «Сумське ВПУ будівництва та автотранспорту»

В основу методичних рекомендацій покладено єдині підходи до складання навчально-методичних документів планування навчально-виробничого процесу в закладах професійної освіти, незалежно від форм власності та підпорядкування.

Для педагогічних працівників закладів освіти, що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Методичні рекомендації доповнені зразками комплектів документів із планування навчально-виробничого процесу з конкретної професії «Кухар», «Штукатур», «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», «Перукарперукар-модельєр», «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»

1. Планування навчально-виробничого процесу

Відповідно до Положення навчально-виробничий процес у ЗП(ПТ)О ґрунтується на принципах гуманістичної особистісно-орієнтованої педагогіки, демократизму, незалежності від політичних, громадських, релігійних об'єднань, спільній діяльності педагогічних працівників, учнів, слухачів, батьків, колективів підприємств, установ та організацій, може включати природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загальнотехнічну, професійно-теоретичну,

професійно-практичну підготовку, а також виховну роботу зі здобувачами освіти.

Для формування єдиних вимог до документів із планування навчально-виробничого процесу з конкретної професії пропонується сформувати комплекти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти такого змісту: 1. Загальний комплект з професії:

- робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти;
- робочі навчальні програми з навчальних предметів та професійно-практичної підготовки, що передбачені робочими навчальними планами;
- контрольні і перевірні роботи, тематичне тестування та інші форми контролю, переліки пробних кваліфікаційних робіт, перевірні роботи з виробничого навчання, методичні вказівки для тематичного та вихідного контролю;
- критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з освітніх компонентів (навчальних предметів);
- критерії кваліфікаційної атестації випускників.

2. Комплект викладача професійно-теоретичної підготовки:

- робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти;
- робочі навчальні програми з навчальних предметів;
- поурочно-тематичні плани з навчальних предметів;
 - контрольні і перевірні роботи, тематичне тестування та інші форми контролю, методичні вказівки для тематичного та вихідного контролю:
 - критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з освітніх компонентів (навчальних предметів);
 - критерії кваліфікаційної атестації випускників.

3. Комплект майстра виробничого навчання:

- робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти;
- робочі навчальні програми з професійно-практичної підготовки;
- перелік навчально-виробничих робіт з професії на семестр чи курс навчання;
- контрольні і перевірні роботи, тематичне тестування та інші форми контролю, переліки пробних кваліфікаційних робіт, перевірні роботи з виробничого навчання, методичні вказівки для тематичного та вихідного контролю;
- критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з освітніх компонентів (навчальних предметів);
- критерії кваліфікаційної атестації випускників

2. Робочі навчальні плани

Робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти (далі - робочі навчальні плани) – це документи, розроблені відповідно до типових навчальних планів (освітніх програм) підготовки кваліфікованих робітників з кожної професії, що містять

- код та назву професії;
- освітній рівень вступника закладу професійної освіти;
- плановий рівень кваліфікації випускника;
- термін навчання;

- графік освітнього процесу (теоретичне навчання, виробниче навчання, виробнича практика, проміжний та вихідний контроль);
- зведені дані за бюджетом часу (в тижнях і годинах);
- рівні кваліфікації;
- пояснення до плану освітнього процесу;
- план освітнього процесу (перелік, логічна послідовність та обсяг освітніх компонентів, корекційно-розвитковий складник (за потреби) форми, періодичність, терміни проміжного та вихідного контролю результатів навчання; загальний обсяг навчального навантаження на здобувача/ів професійної освіти на тиждень, семестр, навчальний рік.

Робочі навчальні плани за професіями третього ступеня професійно-технічної освіти затверджуються Міністерством освіти і науки України, робочі навчальні плани за професіями першого та другого ступенів професійно-технічної освіти – Департаментом освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації за погодженням із роботодавцем та Навчально-методичним центром ПТО у Сумській області (додаток 1,2,3)

3. Робоча навчальна програма

Робоча навчальна програма з навчального предмета (далі - робоча навчальна програма) - це документ, що визначає зміст і обсяг знань та умінь учнів, слухачів, розроблений викладачем ЗП(ПТ)О, погоджується відповідною методичною комісією.

Викладач має право на розроблення власної (авторської) робочої навчальної програми або її створення відповідно до типової з урахуванням варіативного компонента. Головним критерієм якості робочої навчальної програми з навчального предмета є досягнення запланованого результату вивчення теми та предмета шляхом реалізації змісту. Робочі навчальні програми із загальноосвітніх предметів розробляються на основі типових навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням специфіки професії та регіональної компоненти.

Робоча навчальна програма з професійно-практичної підготовки - це документ, що визначає зміст і обсяг професійних знань, умінь, навичок учнів, слухачів та способи і методи їх формування, розроблений майстром виробничого навчання ЗП(ПТ)О, погоджений відповідною методичною комісією. ЗП(ПТ)О на основі типових навчальних програм розробляють робочі навчальні програми, у яких відображаються зміни, притаманні відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, на підставі пропозицій замовників кадрів.

Майстер виробничого навчання має право на розроблення власної (авторської) робочої навчальної програми або її створення відповідно до типової з урахуванням варіативного компонента, що включає зміни в техніці та технологіях, притаманні відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, пропозиції замовників кадрів.

Головним критерієм якості робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки є створення передумов для досягнення запланованого результату в опануванні практичними вміннями та навичками.

Зразок

ПОГОДЖЕНО

Протокол методичної (циклової) комісії.....
від №

Робоча навчальна програма з навчального предмета

.....
(вказується назва предмета (виробничого навчання, виробничої практики), професія, рівень кваліфікації)

Одиниця кваліфікації, навчальний модуль	Тема	Кількість годин	Зміст
1	2	3	4
...

(сторінки нумеруються)

4. Поурочно-тематичний план

Поурочно-тематичні плани з навчальних предметів (освітніх компонентів) складаються викладачами відповідно до робочих навчальних програм, розглядаються і схвалюються на засіданні методичної комісії і затверджуються заступником керівника з навчально-виробничої (навчальної) роботи за напрямком змісту навчального предмета та є документом багаторазового використання.

Викладач має право змінювати розподіл годин між темами, що зазначені в типових навчальних планах.

Зразок

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виробничої роботи
.....
«.....»

Поурочно-тематичний план з предмета

.....
(вказується назва предмета, професія, рівень кваліфікації)

Одиниця кваліфікації/навчальний модуль	Тема уроку	Кількість годин	Зміст	Тип уроку
1	2	3	4	5

.....
(посада розробника)

.....
(підпис)

.....
(ім'я, прізвище)

Протокол методичної (циклової)
комісії.....
Від №

(сторінки нумеруються)

5. Перелік навчально-виробничих робіт

Перелік навчально-виробничих робіт – це один з основних документів планування виробничого навчання, в якому відображаються результати підбору навчально-виробничих робіт відповідно до загальних принципів та вимог. Він включає відпрацьований, узгоджений з підприємствами-замовниками кадрів, забезпечений матеріалами, обладнанням, інструментами, документацією, пристосуваннями, що враховує реальні умови виробничих робіт відповідно тем робочої навчальної програми відповідної професії. Перелік навчально-виробничих робіт з професії визначає завдання, які виконують здобувачі освіти з метою оволодіння професійними знаннями, уміннями та навичками, що передбачені робочою навчальною програмою професійно-практичної підготовки.

На основі переліку навчально-виробничих робіт здійснюються розрахунки плану виробничої діяльності з конкретної професії та в закладі в цілому.

Складання переліку навчально-виробничих робіт може бути колективним або доручене найбільш досвідченому майстру. Перелік навчально-виробничих робіт з професії складається на семестр, курс підготовки майстром виробничого навчання та погоджується зі старшим майстром.

Перелік навчально-виробничих робіт з професії розглядається і схвалюється на засіданні методичної комісії та затверджується заступником директора з навчально-виробничої роботи ЗП(ПТ)О.

Для всіх навчально-виробничих робіт, що внесені в перелік, повинна бути розроблена технічна документація: креслення, технічні вимоги згідно з чинними нормативними документами, інструкційні та технологічні картки, що розробляється майстрами виробничого навчання та розглядаються відповідними методичними комісіями ЗП(ПТ)О (їх дані вносяться в колонку 8 переліків).

Під час проведення виробничого навчання безпосередньо на виробництві чи в сфері послуг у переліку навчально-виробничих робіт зазначається загальна характеристика робочих місць або найменування робіт, які здобувачі освіти повинні виконувати з кожної теми чи розділу робочої навчальної програми професійно-практичної підготовки.

Найкращих успіхів домагаються навчальні заклади, що формують переліки навчально-виробничих робіт на основі замовлень підприємств, установ, організацій, замовлення населення тощо, тобто реальної, корисної продукції.

Зразок

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виробничої роботи

.....
«.....»

Перелік навчально-виробничих робіт з професії

.....
(вказується назва професія, рівень кваліфікації, семестр, курс)

Час, місяць, вивчення теми	№ теми, підтеми	Час на вивчення теми, підтеми в год., хв				Навчально-виробничі роботи		Складеність робіт, розряд	Робоча норма часу	Перевід. коефіцієнт	Учнівська норма часу	Кількість робіт на одного учня	К-сть робіт на групу
		всього	на інструктаж	на виконання вправ	на виробничу діяльність	назва робіт	№ деталі, креслення						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

.....
(посада розробника)

.....
(підпис)

.....
(ім'я, прізвище)

ПОГОДЖУЮ

Старший майстер

.....
«.....»

СХВАЛЕНО

Протокол методичної (циклової)

комісії

від №

Протокол методичної (циклової)

комісії

від №

(сторінки нумеруються)

Перелік навчально-виробничих робіт складається на підставі:

- робочого навчального плану (кількість годин, відведених на виробниче навчання);
- програми виробничого навчання (найменування тем і кількість годин на них);
- наявності конкретних замовлень підприємств, організацій, установ
- (конкретні найменування навчально-виробничих робіт);
- рекомендації з нормування навчально-виробничих робіт здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (використовують єдину методику нормування навчально-виробничих робіт).

За операційними роботами підбирають ті, в яких ці операції були б єдиними або переважаючими. За комплексним роботами підбирають роботи, що б відповідали закріпленню раніше вивчених операцій.

При складанні переліків навчально-виробничих робіт у навчальних умовах робоча норма часу на роботу відповідає нормам, чинним на підприємстві (за наявності). За її відсутності

встановленими в закладі освіти, погодженими із замовниками кадрів та відповідною методичною комісією.

Учнівська норма часу визначається шляхом множення робочої норми часу на перевідний коефіцієнт (ділення кількості (об'єм) робіт на перевідний коефіцієнт) відповідного періоду навчання.

Перевідний коефіцієнт для робіт початкового (найменшого відповідно до кваліфікаційної характеристики/професійного стандарту) розряду береться рівним 4 (за технологічно складними професіями: «Закрійник», «Перукар-модельєр» тощо – коефіцієнт 5) і зменшують до 1 – при виконанні пробної кваліфікаційної роботи (термін проведення якої встановлюється робочим навчальним планом).

Кількість годин на всю роботу має бути рівним часу відведеного на самостійну роботу учнів, включаючи кількість годин на виробничу діяльність.

Навчально-технічні та навчально-технологічні вимоги

Зазначені вище вимоги розкривають лише загальні дидактичні орієнтири до підбору навчально-виробничих робіт в цілому, в той час як такі роботи для відпрацювання різних тем навчальних програм мають свою специфіку. Ця специфіка відбивається в навчально-технічних та навчально-технологічних вимогах до навчально-виробничих робіт, які конкретизують загальнодидактичні вимоги стосовно змісту навчальних програм.

Навчально-технічні вимоги – це характеристика навчально-виробничих робіт з точки зору вимог до їх матеріалу, конфігурації, характеру заготовок, розмірами, масою тощо.

Навчально-технологічні вимоги відображають характер змісту навчально-виробничих робіт, точність, якість обробки, співвісність, взаєморозташування деталей складного виробу, відповідність нормативним параметрам тощо.

Навчально-технічні вимоги характеризують навчально-виробничі роботи, що підбираються насамперед для вивчення операцій; навчально-технологічні вимоги – для робіт комплексного характеру, а також для робіт з обслуговування машин, механізмів, агрегатів і т. п.

Підбір навчально-виробничих робіт

При підборі навчально-виробничих робіт керуються такими основними загальнодидактичними вимогами:

- у якості навчально-виробничих робіт вибираються деталі, вироби та роботи, типові для певної галузі виробництва, що дають можливість здобувачам освіти оволодіти передовими технологіями і методами праці;
- навчально-виробничі роботи повинні мати виробниче значення;
- трудові прийоми, способи, що застосовуються при виконанні включених до переліку робіт, повинні відповідати змісту тем програм виробничого навчання;
- необхідно передбачити поступове ускладнення навчально-виробничих робіт з технологічних, організаційних та інших ознаків, перехід від більш простих і легких до більш складних та важких;

- ступінь точності, складності кожної навчально-виробничої роботи та час на її виконання повинні бути посилені здобувачам і відповідати рівню сформованості їх професійних умінь на даній стадії навчання;
- зміст і обсяг робіт повинні бути спрямовані на закріплення професійних знань, навичок і умінь, що сприяють формування професійних та ключових компетентностей здобувачів освіти застосовувати їх в різноманітних умовах виробничої діяльності.

При організації виробничого навчання з випуску складної продукції крім цих загальнодидактичних вимог необхідно враховувати ще ряд умов, що впливають із специфіки таких робіт.

Перш за все, складна продукція (роботи, вироби) за змістом повинні бути комплексними, в її випуску повинні брати участь всі або більшість підготовлених у закладі освіти професій (опоряджувальні роботи, роботи сільськогосподарського призначення тощо). Вироби (роботи) повинні включати поєднання різноманітних трудових і технологічних операцій, переходів, способів виконання, що дає змогу формувати робітників широкого профілю.

Види продукції, що виготовляються здобувачами освіти, бажано вибирати так, щоб вони включали деталі, вузли, комплекти, різні за ступенем складності, характеру з'єднань, способам складання, монтажу, налагодження, технології обробки тощо.

Основними джерелами підбору навчально-виробничих робіт є замовлення підприємств, організацій, з якими заклад освіти знаходиться в договірних відносинах, замовлення населення. Важливим джерелом навчально-виробничих робіт є так звані внутрішні замовлення: ремонт обладнання, приміщення, виготовлення інструментів і пристосувань, технічних засобів навчання для оснащення навчальних майстерень, навчальних кабінетів, лабораторій тощо.

Найбільшу складність представляє підбір навчально-виробничих робіт для вивчення операцій. Складність в тому, що такі роботи повинні містити досліджувану операцію як єдину або переважну, в той час як більшість робіт, що замовляються у закладі, мають комплексний характер. Маючи на увазі це об'єктивна суперечність, в практиці училищ застосовуються різні варіанти підбору навчально-виробничих робіт для зміни основ професії з урахуванням можливості забезпечення ними учнів та молодших і старших курсів.

Типові з таких варіантів наступні:

- внутрішньоучилищна кооперація, коли учні першого курсу виконують на виробі заготівельні операції, а учні старших курсів - більш складні, остаточні технологічні операції;
- організація поопераційного виконання робіт комплексного характеру, коли учні в даний момент відпрацьовують на виробі тільки досліджувану операцію, а потім воно зберігається як напівфабрикат до початку вивчення наступної операції (столярні вироби, вироби з металу тощо);
- використання при необхідності навчально-тренувальних робіт (тобто робіт, що не мають виробничої цінності) для відпрацювання нових складних прийомів і їх поєднань.

При підборі робіт комплексного характеру керуються такими рекомендаціями:

- навчально-виробничі роботи повинні включати всі або більшість раніше вивчених операцій у різних їх поєднаннях;
- мають бути враховані можливості для міжпрофесійної кооперації при випуску складної

продукції;

- необхідно використовувати можливості кооперування між закладом освіти і підприємством при випуску складної продукції: заклад виготовляє деталі і вузли, а їх збирання і налагодження проводиться на підприємстві;
- необхідно передбачати якомога повніше використання технічних можливостей навчальних майстерень закладу.

Зміст комплексних робіт та навчально-технологічні вимоги до них повинні передбачати методично обґрунтоване підвищення складності процесів праці при виконанні навчальних завдань:

- із наростаючою складністю виконання, кількості та складності робочих функцій при здійсненні трудового процесу;
- із застосуванням засобів праці (устаткування, інструменти, пристосування, контрольно-вимірювальні засоби, регулюючі прилади і т. п.);
- за складністю виконання потрібних розрахунків при підготовці до роботи та під час неї;
- за функціями підготовки робочого місця або роботи (підбір інструментів, налагодження устаткування, установка пристосувань, попередня підготовка матеріалів і т. п.);
- із зростаючими технічними і технологічними вимогам до виробів і видів робіт, кінцевими результатами виконання завдань (точність, якість обробки, вимоги до з'єднань, геометрична форма, хімічний склад продукту, твердість або міцність і інші показники).

Навчально-виробничі роботи повинні бути різноманітними, щоб здобувачі освіти мали можливість засвоїти роботи з різними матеріалами, складами, новітніми, з різними способами виконання, в різних виробничих умовах та в їх поєднанні.

Правильний підбір навчально-виробничих робіт повинен забезпечувати планомірне зростання професійної майстерності, освоєння здобувачами прогресивних технологічних процесів, передових методів, сприяти систематичному зростанню їх продуктивності праці.

Нормування навчально-виробничих робіт

Проводиться з метою покращення якості професійної підготовки робітничих кадрів. Нормування дає можливість здобувачам освіти:

- отримати вихідні дані для планування навчально-виробничої діяльності;
- забезпечити поступове засвоєння прийомів та методів роботи;
- економно та правильно витратити час;
- виховувати наполегливість, розвиток творчих здібностей;
- розвивати навички планування та самоконтролю, удосконалення професійної майстерності, успішне засвоєння прогресивних способів праці;
- створити умови для об'єктивної оцінки навчально-виробничої діяльності здобувачів освіти.

Визначення учнівської норми часу

Пропонується використовувати таку формулу:

$$T_{ун} = T_{роб} \cdot K,$$

де $T_{роб}$ - технічна норма часу на виготовлення одиниці продукції; K - перевідний коефіцієнт, який визначається залежно від періоду навчання та складності робіт:

$$T_{роб} = t_{осн} + t_{доп} + t_{обсл} + t_{прир} + t_{пп}/Z$$

де $t_{осн}$ - основний технологічний час;

$t_{доп}$ - допоміжний технологічний час;

$t_{обсл}$ - час обслуговування робочого місця;

$t_{прир}$ - час на природні потреби та відпочинок (для найбільш важких та шкідливих для здоров'я робіт);

$t_{пп}$ - підготовчо-заклучний час;

Z - обсяг виконаних за зміну робіт.

У якості робочої норми виконання (виготовлення) відповідної роботи (виробу, деталі) можуть бути використані норми, що затверджені відповідними державними або галузевими нормативними актами.

За відсутності таких норм, найпростіший спосіб визначення робочої норми - є час на виконання роботи (завдання) майстром виробничого навчання в середньому темпі.

Встановлені норми розглядаються та схвалюються на засіданні методичної комісії та затверджуються заступником директора з навчально-виробничої роботи.

6. План навчально-виробничої діяльності

План навчально-виробничої діяльності ЗП(ПТ)О не є обов'язковим документом, розробляється за умови економічних обґрунтувань старшим майстром на півріччя (при професійно-технічному навчанні - на термін навчання) на основі робочих програм професійно-практичної підготовки, фонду навчального часу, передбаченого на виконання навчально-виробничих завдань, погоджується з заступником керівника з навчально-виробничої роботи і затверджується керівником ЗП(ПТ)О.

Фонд навчального часу на виконання навчально-виробничих завдань визначається таким шляхом: із загального фонду часу, відведеного на професійно-практичну підготовку робочим навчальним планом, вираховують час на проведення вступних і заключних інструктажів та час на виконання тренувальних вправ.

Розрахунок обсягів виробництва здійснюється на основі фонду приведенного часу, що відображає поправки з огляду на рівноцінний час з точки зору продуктивності праці в усі періоди навчання. Фонд приведенного часу розраховується шляхом ділення фонду навчального часу для виконання навчально-виробничих завдань на відповідний перевідний коефіцієнт між встановленими нормами часу на виконання виробничого завдання (одиниці продукції) для працівників підприємств та здобувачів освіти ЗП(ПТ)О.

Зразок

Розрахунок

плану навчально-виробничої діяльності групи

.....

заклад професійної (професійно-технічної) освіти

на 2024 рік

Група №

професія

I квартал

Курс навчання

Кількість учнів

Кількість годин виробничого навчання

..... Усього, з них

на інструктаж

на виконання вправ

на виробничу діяльність

Місяць	Кількість учнів	На виробничу діяльність	Перевідний коефіцієнт	Приведений час на 1 учня	Фонд часу на групу	Тариф для 2 розряду	Сума виробничого плану
Січень							
Лютий							
Березень							
Усього:							

Тариф для 2 розряду визначається відповідно до тарифікації зазначеної професії або з розрахунку мінімальної заробітної плати, оплата та конкретно виготовлену продукцію або погодинної оплати (Закон «Про Державний бюджет України»).

7. План заняття

Плани занять (уроку) розподіляються на: план заняття (уроку) теоретичного навчання; план уроку виробничого навчання. **План заняття (уроку) теоретичного навчання** є особистим робочим документом викладача і складається ним за довільною формою відповідно до робочої

навчальної програми та поурочно-тематичного плану з дотриманням педагогічних та методичних вимог. За умови проведення уроків у аралельних навчальних групах викладач може скласти один план уроку, але слід враховувати особливості проведення уроку в тій чи іншій навчальній групі. При проведенні занять теоретичного навчання з професій художніх промислів та ремесел дозволяється поділ навчальних груп на дві підгрупи.

План проведення лабораторно-практичного заняття відображає короткий зміст, порядок організації і виконання роботи та, при необхідності, графік переміщення учнів, слухачів за навчальними (робочими) місцями.

З метою забезпечення ефективної організації лабораторно-практичних занять викладачем розробляються інструкційно-технологічні картки, де вказуються мета, зміст і послідовність виконання учнями, слухачами завдань, перелік інструментів, обладнання і матеріалів, правила безпеки праці під час виконання роботи, контрольні питання для самоперевірки. При цьому навчальна група поділяється на дві підгрупи.

Орієнтовна схема плану комбінованого уроку теоретичного навчання

Тема програми (модуля)

Тема уроку

Тип уроку

Вид уроку

Мета уроку:

а) навчальна - які професійні знання, вміння та навички формуються та закріплюються на уроці?

б) розвиваюча - які операції та прийоми розумової діяльності розвиваються в учнів на уроці?

в) виховна: які якості особистості учня формуються на уроці?

Дидактичне забезпечення:

Матеріально-технічне забезпечення:

Міжпредметні зв'язки:

Методи навчання:

Форми організації навчальної діяльності учнів:

Література

Хід уроку

I. Організаційна частина:

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку;

II. Підготовка учнів до вивчення нового навчального матеріалу:

- повідомлення теми програми і теми уроку;
- повідомлення цілей та завдань уроку;
- мотиваційно-цільова настанова уроку;
- актуалізація опорних знань, умінь і навичок учнів (наводяться запитання або завдання, за допомогою яких актуалізуються знання, вміння і навички)
- пояснення характеру та послідовності роботи учнів на уроці.

III. Повідомлення нового навчального матеріалу:

- повідомлення нової навчальної інформації (викладається стисло зміст нового навчального матеріалу);
- пояснення нових прийомів розумової діяльності;
- повідомлення інформації про передовий виробничий досвід за темою уроку;
- постановка запитань учням з метою перевірки доступності викладання нової інформації;
- відповідь викладача на запитання учнів.

IV. Закріплення нового навчального матеріалу:

- видача завдань для самостійної роботи;
- пояснення послідовності виконання завдань учнями;
- перевірка правильності виконання учнями вправ;
- перевірка знань учнів певним методом (тестуванням, усним опитуванням тощо).

V. Підведення підсумків уроку:

- аналіз діяльності учнів на уроці;
- аналіз причин помилок, допущених учнями на уроці, способи їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування виставлених оцінок;
- видача домашнього завдання.

8. План уроку виробничого навчання

План уроку виробничого навчання є особистим робочим документом майстра виробничого навчання і складається ним за довільною формою відповідно до робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки, плану виробничого навчання на місяць з дотриманням педагогічних та методичних вимог на кожний день занять з виробничого навчання в майстернях ЗП(ПТ)О або на виробництві.

Під час виробничої практики здобувачів освіти майстер виробничого навчання розробляє план роботи на кожний робочий день.

У дні, коли у закріпленій навчальній групі не проводиться професійно-практична підготовка, майстри виробничого навчання працюють за індивідуальними планами роботи, які погоджуються зі старшим майстром.

Орієнтовна схема

плану уроку виробничого навчання

Тема програми

Тема уроку

Мета уроку:

а) навчальна - які професійні знання, уміння, навички формуються, закріплюються і розвиваються на уроці; б) розвиваюча - які операції і прийоми розумової діяльності учнів розвиваються на уроці; в) виховна - які якості особистості учнів формуються і розвиваються на уроці.

Тип уроку

Вид уроку

Дидактичне забезпечення (за допомогою якого здійснюється процес навчання)

.....

Матеріально-технічне забезпечення

Міжпредметні зв'язки

Методи навчання

Форми організації навчальної діяльності учнів

Перелік навчально-виробничих робіт

Використана література

Хід уроку

I. Організаційна частина:

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку;

II. Вступний інструктаж:

Актуалізація знань:

- повідомлення теми програми і уроку;
- цільова установка проведення уроку;
- перевірка опорних знань, умінь і навичок здобувачів освіти, необхідних їм для подальшої роботи на уроці;
- аналіз і доповнення відповідей учнів, підведення підсумків.

Викладання нового матеріалу:

- вкладення інформації нової теми;
- показ трудових прийомів (в середньому та вповільненому ритмі);
- пояснення характеру та послідовності роботи учнів на уроці;
- обговорення типових помилок;
- повідомлення про передовий досвід за темою уроку;
- опитування учнів і пробне виконання ними нових прийомів, показаних майстром, для перевірки доступності нового інструктивного матеріалу;
- інструктаж з охорони праці;

- питання контролю та самоконтролю під час самостійного виконання вправ;
- видання завдань для самостійної роботи учнів та пояснення порядку їх виконання;
- розподіл учнів за робочими місцями;
- повідомлення робочої та учнівської норми часу;
- повідомлення критерій оцінювання виконуваних робіт;
- підведення підсумків вступного інструктажу.

III. Самостійна робота учнів і поточний інструктаж:

- самостійна робота учнів над виданими завданнями;
- цільові обходи майстра робочих місць учнів;
- прийом майстром виконаних робіт;
- прибирання робочих місць.

IV. Заключний інструктаж:

- аналіз діяльності учнів у процесі уроку;
- оцінка роботи учнів, її об'єктивне обґрунтування;
- аналіз причин помилок учнів та способи їх усунення;
- видача домашнього завдання.

9. Контроль за навчально-виробничим процесом

ЗП(ПТ)О організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль навчальних досягнень здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію.

Поточний контроль передбачає поурочне опитування здобувачів освіти, проведення контрольних і перевірних робіт, тематичне тестування та інші форми контролю, що не суперечать етичним та медико-педагогічним нормам.

Тематичний контроль - застосовується для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти після вивчення теми робочої навчальної програми.

Педагогічні працівники ЗП(ПТ)О самостійно обирають форму поточного, тематичного контролю рівня навчальних досягнень учнів, слухачів.

Проміжний контроль передбачає семестрові заліки, семестрову атестацію (іспити), річні підсумкові заліки, річну атестацію (річні підсумкові іспити), проміжну кваліфікаційну атестацію (кваліфікаційний іспит), перевірні, роботи індивідуальні завдання здобувачам освіти.

Вихідний контроль передбачає державну кваліфікаційну атестацію, яка включає: кваліфікаційну пробну роботу, що відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника ЗП(ПТ)О відповідного кваліфікаційного рівня; державний кваліфікаційний іспит або захист дипломної роботи, проекту чи творчої роботи, що їх замінює.

Періодичність і форми проміжного та вихідного контролю визначаються робочими навчальними планами.

Тестовий контроль

Тести, порівняно з іншими методиками оцінювання, мають безліч переваг, що і робить їх надзвичайно популярними, зокрема:

- швидка перевірка результатів навчальних досягнень із щойно вивченої теми, що дозволяє значно зекономити час, який ви могли б витратити на проведення та перевірку кількох контрольних робіт наприкінці кожної теми;
- перевірка, що охоплює одразу декілька тем, що дає змогу оцінити знання у найширшому сенсі;
- об'єктивна оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу, виключає можливість дати суб'єктивну оцінку знанням учнів, що інколи можливе під час усного опитування;
- чітке виявлення прогалин у знаннях, дає змогу оперативно отримувати інформацію щодо того, наскільки добре учні засвоїли програмовий матеріал, не очікуючи завершення навчальної теми. І якщо рівень засвоєння знань недостатній, ви маєте змогу швидко все виправити;
- створює однакові умови для всіх здобувачів освіти, де учні отримують однакове завдання, яке рівноцінно оцінюється;
- економія часу на перевірку, перевірка тестів займає значно менше часу, ніж перевірка контрольної роботи, яка передбачає розгорнуті відповіді на запитання чи розв'язання задач.

Зразок

.....

(назва закладу)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виробничої роботи

.....

«.....».....

ТЕСТИ

з навчального предмета

.....

.....

(посада розробника)

.....

(підпис)

.....

(ім'я, прізвище)

СХВАЛЕНО

Протокол методичної (циклової) комісії

Від №

(сторінки нумеруються)

.....

(назва закладу)

Перевірні роботи

Перевірні роботи проводяться з метою проміжного комплексного оцінювання практичних умінь і навичок здобувачів освіти з конкретної професії. Плануються майстрами виробничого навчання завчасно (у програмі виробничого навчання та переліках навчально-виробничих робіт) наприкінці семестру (року, місяця, модуля, результату навчання) та проводяться за необхідності оцінювання при неприривному опануванні робітничої професії однієї кваліфікації.

При складанні перевірних робіт завдання беруться з переліків навчально-виробничих робіт із урахуванням перевідного коефіцієнта та пройдених тем уроків виробничого навчання.

Час на виконання завдань береться із загального фонду часу виробничого навчання відповідно до робочого навчального плану.

Зразок

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виробничої роботи
.....
«.....»

**ПЕРЕВІРНІ РОБОТИ
з виробничого навчання**

.....
(вказується назва професія, рівень кваліфікації)

Професія -
Код -
Рівень освітньої кваліфікації
Термін виконання

№ з/п	Види робіт	Одиниця виміру	Кількість робіт
-------	------------	----------------	-----------------

.....
(посада розробника)
.....
(підпис)
.....
(ім'я, прізвище)

СХВАЛЕНО

Протокол методичної (циклової) комісії

Від №

(сторінки нумеруються)

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з освітніх компонентів (навчальних предметів) та критерії кваліфікаційної атестації випускників

Оцінювання – це процес встановлення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти в оволодінні змістом освітніх компонентів (навчальних предметів), уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є знання, вміння та навички, досвід творчої діяльності здобувачів освіти, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у системі професійної (професійно-технічної) освіти в основу базується на Типових критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) з професійної підготовки у системі професійно-технічної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.2001 № 459 «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) з професійної підготовки у професійно-технічних навчальних закладах»).

Система оцінювання складається з чотирьох рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти: початкового, середнього, достатнього, високого.

Перший рівень - початковий

З професійно-теоретичної підготовки здобувач освіти з допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи (фрагменти) навчального матеріалу та неусвідомлено виконує окремі частини (елементи, фрагменти) практичних завдань (лабораторні, лабораторнопрактичні, контрольні, підсумкові роботи тощо). При відповіді і виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок.

З професійно-практичної підготовки здобувач освіти з допомогою майстра виробничого навчання (наставника виробничої практики, інструктора) відтворює на рівні розпізнання окремі компоненти професійних знань та виконує окремі елементи (фрагменти) навчально-виробничого або контрольного завдання. При виконанні роботи припускається суттєвих помилок в організації робочого місця, плануванні виробничих дій, в прийомах праці та технологічних операціях. Результат виконаної роботи не відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з відповідної професії та діючим якісним і кількісним (норми виробітку, часу, витрат матеріалів тощо) показникам на даний період навчання.

Другий рівень - середній

З професійно-теоретичної підготовки здобувач освіти на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння відтворює навчальний матеріал та виконує практичні завдання в неповному обсязі з частковою допомогою викладача. Недостатньо обґрунтовано аналізує і порівнює інформацію. Неусвідомлено користується технічною та конструкторсько-технологічною документацією. При відповіді і виконанні практичних завдань припускається помилок, які самостійно виправити не може.

З професійно-практичної підготовки здобувач освіти без достатнього розуміння відтворює компоненти професійних знань та недостатньо усвідомлено виконує основні прийоми і технологічні операції. З частковою допомогою майстра виробничого навчання (наставника виробничої практики, інструктора) організовує робоче місце, планує виробничі дії та виконує навчально-виробниче або контрольне завдання з використанням технічної і припускається помилок, які конструкторсько-технологічної документації. При виконанні роботи припускається помилок, які самостійно виправити не може.

Результат виконаної роботи відповідає рівню кваліфікації на ступінь нижчому обумовленого освітньо-кваліфікаційною характеристикою відповідної професії та діючим якісним і кількісним показникам (норми виробітку, часу, витрат матеріалу тощо) на даний період навчання.

Третій рівень - достатній

З професійно-теоретичної підготовки здобувач освіти самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал та застосовує його при виконанні практичних завдань в типових умовах (стандартних ситуаціях). Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію і робить висновки.

Відповідь здобувача освіти в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом (послідовність дій). Можлива консультативна допомога викладача. Достатньо усвідомлено користується довідковою інформацією, технічною і конструкторсько-технологічною документацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.

З професійно-практичної підготовки здобувач освіти з розумінням відтворює основні професійні знання та правильно виконує основні прийоми і технологічні операції, необхідні для даної роботи.

Самостійно організовує робоче місце, планує виробничі дії та в цілому правильно виконує навчально-виробниче або контрольне завдання за типовим алгоритмом в межах встановлених норм часу. Достатньо усвідомлено користується технічною та конструкторсько-технологічною документацією. Може розробляти окремі її види з консультацією майстра виробничого навчання (наставника виробничої практики, інструктора).

Застосовує основні прийоми самоконтролю виробничих дій та методи контролю за якістю. При виконанні роботи припускається несуттєвих помилок, які може виправити. Результат виконаної роботи відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики відповідної професії або діючим якісним і кількісним показникам (норми виробітку, часу, витрат матеріалів тощо) на даний період навчання. Дотримується правил безпеки праці.

Четвертий рівень - високий

З професійно-теоретичної підготовки здобувач освіти володіє глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями навчального матеріалу в повному обсязі та здатний їх ефективно використовувати для виконання всіх передбачених навчальною програмою практичних завдань. Відповідь учня здобувача освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію.

Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки. Здобувач освіти правильно й усвідомлено застосовує всі види технічної та конструкторсько-технологічної документації в межах навчальної програми. Може самостійно розробляти окремі її види. Самостійно, правильно, в повному обсязі виконує практичні завдання як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно складеним планом. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології.

З професійно-практичної підготовки здобувач освіти володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, впевнено виконує всі прийоми і технологічні операції, необхідні для виконання даної роботи в межах навчальної програми та встановлених норм часу. Самостійно, в повному обсязі виконує навчально-виробниче або контрольне завдання відповідно до вимог технічної та конструкторсько-технологічної документації, яка передбачена навчальною програмою. Вміє самостійно розробляти окремі її види та обирати оптимальний варіант виконання навчально-виробничого (контрольного) завдання. Зразково дотримується нормативів витрат матеріалів та інших ресурсів. Правильно і усвідомлено застосовує всі прийоми самоконтролю виробничих дій та методи контролю за якістю роботи.

Опанував основи професійної культури та виявляє прагнення і здатність до продуктивної і творчої співпраці в колективі. В процесі роботи може припускатися неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Результат виконаної роботи повністю відповідає рівню кваліфікації, який обумовлений освітньо-кваліфікаційною характеристикою з відповідної професії та діючими якісними і кількісними показниками (норми виробітку, часу, витрат матеріалів тощо) або може відповідати вищому кваліфікаційному рівню, ніж запланований. Забезпечує високий рівень організації праці та дотримання правил безпеки праці. Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

Зразок

.....
(назва закладу)

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Професійно-теоретична підготовка

Предмет

(назва предмета)

Професія -

(код, назва професії) Кваліфікація -

(рівень кваліфікації – розряд, клас, категорія) ^ Бали ^ Критерії оцінювання навчальних досягнень ^ | 1 | | | 2 | | | 3 |

| | 4 | | | 5 | | | 6 | | | 7 | | | 8 | | | 9 | | | 10 | | | 11 | | | 12 | |

.....

(посада розробника)

.....

(підпис)

.....

(ім'я, прізвище)

СХВАЛЕНО

Протокол методичної (циклової) комісії

від №

(сторінки нумеруються)

</panel>

Зразок

..... (назва закладу)

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Професійно-практична підготовка

Предмет

(назва предмета)

Професія -

(код, назва професії) Кваліфікація -

(рівень кваліфікації – розряд, клас, категорія) ^ Бали ^ Критерії оцінювання навчальних досягнень ^ | 1 | | | 2 | | | 3 |

| | 4 | | | 5 | | | 6 | | | 7 | | | 8 | | | 9 | | | 10 | | | 11 | | | 12 | |

.....

(посада розробника)

.....

(підпис)

.....

(ім'я, прізвище)

СХВАЛЕНО

Протокол методичної (циклової) комісії

від №

(сторінки нумеруються)

</panel>

Зразок

..... (назва закладу)

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Предмет

(назва предмета)

Професія -

(код, назва професії) Кваліфікація -

(рівень кваліфікації – розряд, клас, категорія)

^ Бали ^ Знає ^ Бали ^ Уміє ^ | 1 | 1 | | 2 | 2 | | 3 | 3 | | 4 | 4 | |

| 5 | 5 | | 6 | 6 | | 7 | 7 | | 8 | 8 | | 9 | 9 | | 10 | 10 | | 11 | 11 | | 12 | 12 | | **Підстава:**

(вказується відповідно до якого документа розроблено критерії кваліфікаційної атестації

випускників) **СХВАЛЕНО**

Протокол методичної (циклової) комісії

Від №

<TEXT align="right">(сторінки нумеруються)

==== Використані джерела ==== - Про освіту : Закон України від 05.06.2017 № 2145-VIII. (дата звернення 21.06.2022). - Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР. (дата звернення 21.06.2022). - Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 (дата звернення 21.06.2022). - Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти» : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1077. (дата звернення 21.06.2022) - Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 червня 2006 р. за N 711/12585 (дата звернення 21.06.2022). - Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) з професійної підготовки у професійно-технічних навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.01 № 459 (дата звернення 21.06.2022). - Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практико-зорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с. - Нікуліна А.С., Сілаєва І.Є., Шевчук С.С. Сучасний урок в професійній школі: проектування, організація, аналіз: Методичний посібник. - Донецьк: ДІПО ІПП. - 2008. - 160с.

From:
<https://library.vpuhluhiv.com.ua/> - **Wiki Глухівського ВПУ**

Permanent link:
https://library.vpuhluhiv.com.ua/educator:planning_educational_process?rev=1717065224

Last update: **30.05.2024 13:33**

